

Praktisch Fiscaalrecht

2025 – 2026

Mr. M. P. Damen

16^e editie

Praktisch Fiscaalrecht

2025-2026

Mr. M.P. Damen

Ontwerp omslag: G2K Brand Design Agency

Omslagillustratie: iStock

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13,
9700 VB Groningen of via het contactformulier op www.mijnnoordhoff.nl.

*De informatie in deze uitgave is uitsluitend bedoeld als algemene informatie.
Aan deze informatie kunt u geen rechten of aansprakelijkheid van de auteur(s),
redactie of uitgever ontfen.*

0 / 25

© 2025 Noordhoff Uitgevers bv, Groningen/Utrecht, Nederland

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining niet toegestaan.

All rights reserved. Text and data mining not permitted.

ISBN(ebook) 978-90-01-04753-5

ISBN 978-90-01-04752-8

NUR 820

Woord vooraf

Praktisch Fiscaalrecht is geschreven vanuit de behoefte aan duidelijk en praktijkgericht studiemateriaal voor studenten. Het belastingrecht wordt als moeilijk ervaren. Dagelijks hebben wij echter te maken met belastingen. In *Praktisch Fiscaalrecht* is met behulp van vele voorbeelden uit deze dagelijkse praktijk het fiscale recht beschreven. De geschetste situaties nodigen de lezer uit tot bestuderen van de basisregels van het belastingrecht. Bijzondere aandacht is daarbij besteed aan duidelijk taalgebruik. Jaarlijks wordt *Praktisch Fiscaalrecht* geactualiseerd. Ook deze – inmiddels zestiende – editie is aangepast aan de wetswijzigingen ten opzichte van voorgaand jaar.

Praktisch Fiscaalrecht is onderdeel van studiemeister, het digitale leerplatform voor hoger onderwijs van Noordhoff. Via de online omgeving kunnen studenten oefenen met een ruime keuze aan vragen, zowel meerkeuzevragen als open vragen en cases. Ook zijn er stappenplannen, schema's en aangiftebiljetten te vinden.

Het extra materiaal op studiemeister biedt de student de gelegenheid om zijn kennis te toetsen en toe te passen met kennisvragen en opdrachten. Ik wens de gebruiker veel lees- en leerplezier. Opmerkingen of verbeteringen over de inhoud van *Praktisch Fiscaalrecht* van zowel studenten als docenten als andere geïnteresseerden zijn welkom.

Mariëtte Damen
Februari 2025

Serie Praktisch Recht

Praktisch Arbeidsrecht
Praktisch Bedrijfsrecht
Praktisch Bestuursprocesrecht
Praktisch Bestuursrecht
Praktisch Burgerlijk Procesrecht
Praktisch Consumentenrecht
Praktisch Europees Recht
Praktisch Fiscaalrecht
Praktisch Gezondheidsrecht
Praktisch Goederenrecht
Praktisch Internationaal recht
Praktisch Jeugdrecht
Praktisch Omgevingsrecht
Praktisch Ondernemingsrecht
Praktisch Personen- en Familierecht
Praktisch Staatsrecht
Praktisch Straf(proces)recht
Praktisch Verbintenissenrecht

Inhoud

Inleiding 9

1 Belastingrecht in Nederland 13

Casus Een zwarte dag 14

1.1 Waarom belastingen 15

1.2 Soorten belastingen 15

1.3 Vindplaatsen 18

Samenvatting 22

2 Formeel belastingrecht 25

Casus Aanslag terecht? 26

2.1 Materieel en formeel belastingrecht 27

2.2 Woon- en vestigingsplaats, partner 28

2.3 Aangifte en aanslagen 29

2.4 Bezwaar en beroep 38

2.5 Verplichtingen en sancties 43

Samenvatting 49

3 Kennismaking met de inkomstenbelasting 53

Casus De belastingteruggave 54

3.1 Hoofdpijnen inkomstenbelasting 55

3.2 Opbouw van de Wet IB 63

3.3 Persoonsgebonden aftrek 64

3.4 Heffingskortingen 69

3.5 Partners en minderjarige kinderen 71

Samenvatting 75

4 Winst uit onderneming 77

Casus Met pensioen? 78

4.1 Onderneming en ondernemer 79

4.2 Wat is winst? 85

4.3 Ondernemersfaciliteiten 105

4.4 Staking 117

Samenvatting 131

5	Inkomen uit werk en woning	135
	Casus Vlietstraat	136
5.1	Inkomen box 1	137
5.2	Belastbaar loon	137
5.3	Resultaat uit overige werkzaamheden	141
5.4	Periodieke uitkeringen en verstrekkingen	147
5.5	Uitgaven voor inkomensvoorzieningen	149
5.6	Eigen woning	154
	Samenvatting	160
6	Inkomen uit aanmerkelijk belang	163
	Casus Job bv	164
6.1	Begrip aanmerkelijk belang	165
6.2	Voordelen	168
6.3	Doorschuifregelingen	175
6.4	Verlies	177
	Samenvatting	179
7	Inkomen uit sparen en beleggen	181
	Casus Inkomstenbelasting ten opzichte van inkomsten uit vermogen	182
7.1	Rendement	183
7.2	Grondslag	185
7.3	Vrijstellingen	188
7.4	Waardering	189
	Samenvatting	191
8	Loonbelasting	193
	Casus Loon in natura	194
8.1	Werknemer	195
8.2	Loon	198
8.3	Vrijstellingen, nihilwaardering of lagere waardering	204
8.4	Tarief en kortingen	209
8.5	Voorheffing en eindheffing	213
	Samenvatting	218
9	Vennootschapsbelasting	221
	Casus De Deha Groep	222
9.1	Belastingplichtigen	223
9.2	Winst en verlies	228
9.3	Zakelijk handelen	237
9.4	Deelneming	239
9.5	Fiscale eenheid	243
9.6	Overname en fusie	248
9.7	Aangifte vennootschapsbelasting	253
	Samenvatting	260

10	Omzetbelasting	263
	Casus Aangifte omzetbelasting: graag of niet?	264
10.1	Art. 1 Wet op de omzetbelasting	265
10.2	Ondernemer	267
10.3	Levering van goederen en diensten	270
10.4	Vrijstellingen en tarieven	275
10.5	Voorbelasting	283
10.6	In Nederland of niet?	287
10.7	De aangifte	298
10.8	Bijzondere regelingen	300
	Samenvatting	302
11	Internationaal belastingrecht	305
	Casus Het wereldinkomen	306
11.1	Dubbele heffing	307
11.2	Regels ter voorkoming dubbele heffing	310
11.3	Berekening belastingheffing	314
11.4	Europees belastingrecht	316
11.5	Schuiven met inkomsten en kosten over de grenzen	316
11.6	Belastingontwijking en duurzaamheid	317
	Samenvatting	320
12	Erf- en schenkbelasting	323
	Casus Minder erfbelasting	324
12.1	Belastingplicht Successiewet	325
12.2	Erfrecht	326
12.3	Verkrijgingen erfrecht	329
12.4	Schenken	332
12.5	Tarieven	334
12.6	Vrijstellingen	335
12.7	Bedrijfsopvolging	339
	Samenvatting	341
	Begrippenlijst	342
	Lijst van afkortingen	357
	Register	359

Inleiding

Aan belasting betalen ontkomt niemand in Nederland. Kopen we een iPad of een biertje in de kroeg, dan betalen we belasting. Hebben we een bijbaantje in een restaurant, dan betalen we belasting. Kopen we een auto, dan betalen we belasting. Krijgen we een erfenis, dan betalen we belasting. Zo kunnen we nog wel even doorgaan.

Hoe wordt nu eigenlijk precies de belasting op je vermogen berekend? Waarom krijgen we vaak belastinggeld terug als we een bijbaantje hebben gehad? En waarom moeten we een belastingaangifte invullen als we toch geen inkomsten hebben gehad?

Om antwoord te kunnen geven op deze vragen is het nodig dat we ons verdiepen in het fiscaal recht. Met *Praktisch Fiscaalrecht* is gekozen voor het gebruikmaken van veel voorbeelden en het behandelen van de basisstof in begrijpelijke taal. *Praktisch Fiscaalrecht* legt daarmee een stevige basis voor de Wet inkomstenbelasting, loonbelasting, vennootschapsbelasting, omzetbelasting, erf- en schenkbelasting, en het internationale en formele belastingrecht.

Praktisch Fiscaalrecht bestaat uit twaalf overzichtelijke hoofdstukken. Ieder hoofdstuk begint met een pakkende openingscasus die vele vragen oproept. Deze vragen worden met de behandeling van de theorie beantwoord. De theorie is te vinden in de vele wetsartikelen die het belastingrecht kent. Het is absoluut noodzakelijk bij het bestuderen van de stof het wetboek bij de hand te hebben. In *Praktisch Fiscaalrecht* wordt een uitleg gegeven van de inhoud en de opbouw van de wetsartikelen en de wet. Met de vele praktijkvoorbeelden wordt de toepassing van de wetsartikelen verduidelijkt. Omdat ook jurisprudentie een grote rol speelt in het belastingrecht is enkele malen jurisprudentie opgenomen in het boek om de lezer met deze jurisprudentie kennis te laten maken.

In hoofdstuk 1 wordt een inleiding gegeven op het belastingrecht. In dat hoofdstuk staan we stil bij de vraag waarom wij belasting betalen. Tevens zullen we zien welke belastingmiddelen Nederland rijk is en ontdekken we waar we de diverse regels en bronnen van het belastingrecht kunnen vinden.

Voordat we inhoudelijk ingaan op de belastingmiddelen, staan we stil bij de rechten en plichten van de betalende (rechts)personen en de rechten en plichten van de overheid. We zien in hoofdstuk 2 bovendien hoe en wanneer de belastingopbrengsten in de kas van de overheid komen. We hebben het dan over het formele belastingrecht.

Hoofdstuk 3 behandelt de inkomstenbelasting in hoofdlijnen. In dat hoofdstuk verdiepen we ons in de inkomsten of opbrengsten (en aftrekposten) waarover de belasting wordt berekend. Ook worden in dit hoofdstuk onder andere de belastingtarieven besproken alsmede de korting op de te betalen belasting. In dit hoofdstuk wordt bewust op enkele artikelen dieper ingegaan om de lezer kennis te laten maken met de taal in de belastingwetboeken en het ontleden van een wetsartikel.

In hoofdstuk 4 gaan we nader in op de winst uit onderneming. Hoofdstuk 5 gaat in op de verschillende inkomsten uit werk en de eigen woning. Op het zogenoemde inkomen uit aanmerkelijk belang wordt in hoofdstuk 6 dieper ingegaan en hoofdstuk 7 bespreekt het inkomen uit sparen en beleggen ofwel de vermogensinkomsten.

Als we de Wet inkomstenbelasting hebben besproken, zal hoofdstuk 8 doorgaan met de Wet op de loonbelasting. We weten dat de werkgever loonbelasting inhoudt op ons loon. In dit hoofdstuk leren we hoe en waarover de loonbelasting wordt berekend.

Hoofdstuk 9 behandelt de Wet op de vennootschapsbelasting. Voor berekening van de vennootschapsbelasting zal de winst van rechtspersonen moeten worden bepaald. De regels voor de omzetbelasting worden uitgelegd in hoofdstuk 10. In hoofdstuk 11 wordt het internationale belastingrecht op hoofdlijnen behandeld en in hoofdstuk 12 ten slotte nog de schenk- en erfbelasting. Binnen deze hoofdstukken wordt ook de dividendbelasting en overdrachtsbelasting geraakt.

Na bestuderen van *Praktisch Fiscaalrecht* hebben we kennis van het formele recht, de inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, loonbelasting, omzetbelasting, schenk- en erfbelasting en het internationaal belastingrecht. We kunnen de belangrijkste wetsartikelen van de genoemde wetgeving toepassen in een concrete casus. We kunnen de te betalen inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, en af te dragen omzetbelasting en loonbelasting zelf berekenen. De op studiemeester opgenomen opgaven, stappenplannen en aangiftebiljetten zullen ons daarbij extra ondersteunen.

Oefenmateriaal

Het extra materiaal bij *Praktisch Fiscaalrecht* vormt een ideale aanvulling op het leerboek. Met behulp van de vragen en opdrachten kunnen studenten hun kennis oefenen en hun inzicht in de leerstof toetsen. Studiemeester bevat open vragen, meerkeuzevragen, toepassingsvragen, casussen, praktijkopdrachten en groepsopdrachten waarin de lesstof kan worden toegepast. Ook zijn verdiepende vragen opgenomen vanuit de overtuiging dat studenten, als ze de basis begrijpen en met eventueel raadplegen van internet, ook antwoord kunnen geven op een fiscaal verdiepende of verbredende vraag. Samen met het rijke oefenmateriaal vormt *Praktisch Fiscaalrecht* een solide inleiding op het fiscale recht.

Belastingrecht in Nederland

In Nederland worden verschillende belastingen geheven. Welke soorten belastingen kennen we? Wat is het doel van de belastingheffing? Wat zou er gebeuren als niemand belasting zou betalen? Wanneer en waarover betalen we belasting? En waar kunnen we dat vinden, ofwel: welke bronnen moeten we daarvoor raadplegen? En wie kunnen partij zijn in het belastingrecht? Wat zijn de verschillende partijen die zich bezighouden met het vaststellen van het te betalen belastingbedrag? Het antwoord op deze vragen is de basis die van belang is om het belastingrecht in Nederland te kunnen begrijpen en bestuderen.

1

1.1	Waarom belastingen	15
1.2	Soorten belastingen	15
1.3	Vindplaatsen	18

OPENINGSCASUS | Een zwarte dag

Sam de Zwart is CEO en aandeelhouder van handelsonderneming De Zwart bv. Sam weet dat de omzet en de inkopen niet helemaal netjes zijn bijgehouden en genoteerd. Na een controle door de Belastingdienst wordt vastgesteld dat de omzet hoger was dan de omzet die Sam aan de Belastingdienst heeft gemeld. Voor deze 'zwarte' omzet wordt alsnog een aanslag omzetbelasting opgelegd met een boete van 50%, een aanslag vennootschapsbelasting én een aanslag inkomstenbelasting. De bedragen liegen er niet om. Nadat het bezwaarschrift van Sam

wordt afgewezen, gaat Sam in beroep bij de rechtbank in verband met deze wel erg forse aanslagen, maar de rechter is van mening dat de aanslagen juist zijn. Sam baalt enorm. Sam betaalt toch al zo veel belasting?! Op het loon wordt belasting ingehouden en op het door Sam te ontvangen dividend wordt ook al belasting ingehouden. En had Sam niet pas een aanslag onroerendgoedbelasting ontvangen? Tot overmaat van ramp blijkt ook belasting te moeten worden betaald over de schenking aan Sams zoon. Sam heeft hem namelijk €100.000 geschonken.

1.1 Waarom belastingen

Overheid	Iedereen in Nederland maakt gebruik van voorzieningen waar de overheid voor zorgt of waar de overheid voor betaalt, zoals wegen, dijken, gezondheidszorg, politie en onderwijs. Ook zorgt de overheid onder andere voor rechtspraak, cultuur, maar ook financiële bijstand voor mensen, zorg voor ouderen en subsidies.
Overheids-inkomsten	De overheid moet het geld daarvoor wel ergens vandaan halen. Vandaar dat wij belastingen betalen. Naast belastingen, die het grootste deel van de inkomsten van de overheid vormen, heeft de overheid ook inkomsten uit aardgas en winstuitkeringen door bedrijven waarvan de overheid (gedeeltelijk) eigenaar is. Tevens heeft de overheid inkomen uit premies sociale verzekeringen. Met deze premies worden de sociale uitkeringen weer betaald. Met belastingheffing kan de overheid ook bepaald gedrag stimuleren (of juist ontmoedigen). Met bepaalde regels of aftrekposten in het belastingrecht kan bijvoorbeeld milieuvriendelijk gedrag worden gestimuleerd (of milieuvervuilend gedrag worden ontmoedigd). Ook wil de overheid het investeren stimuleren met gunstige aftrekposten bij investeringen. Bij de behandeling van de diverse belastingwetten in <i>Praktisch Fiscaalrecht</i> zal de stimulerende functie duidelijk worden.
Draagkrachtbeginsel Profijtbeginsel	Bij belastingheffing spelen het draagkrachtbeginsel en het profijtbeginsel een rol. Automobilisten betalen wegenbelasting en niet-automobilisten niet. Zij hebben immers minder profijt van de wegen. Dit is de kern van het profijtbeginsel. Degene die profijt heeft van een bepaalde voorziening, moet er ook voor betalen. Het draagkrachtbeginsel gaat ervan uit dat de sterkste schouders de zwaarste lasten kunnen dragen. Dus hoe hoger het inkomen, hoe meer belasting we moeten betalen. De overheid hanteert, naast het profijt- en het draagkrachtbeginsel, ook het principe van 'de vervuiler betaalt'. Dat principe is bijvoorbeeld van toepassing als de overheid belasting heft op milieuvervuilende activiteiten.

1.2 Soorten belastingen

In Nederland heeft bijna iedereen met belastingen te maken. Ook al merken we het niet direct, iedereen betaalt belasting. Over salaris betalen we belasting, maar ook over een brood, benzine, dividend, een grote schenking en een prijs in de loterij moet bijvoorbeeld belasting worden betaald. We merken het niet direct omdat belasting in de prijs is inbegrepen of omdat belasting al is ingehouden voordat je iets ontvangt.

Welke soorten belastingen zijn er allemaal? De verschillende belastingen zullen we hierna vermelden. Daarbij gaan we kort in op deze diverse belastingen:

Inkomsten-
belasting

- *Inkomstenbelasting (IB)*. Deze belasting moet worden betaald over inkomsten van natuurlijke personen. Deze inkomstenbelasting is afhankelijk van de hoogte van het inkomen, zoals loon of winst uit een onderneming en het vermogen. Maar ook persoonlijke omstandigheden spelen een rol zoals individuele ziektekosten. We kunnen dit vinden in de Wet inkomstenbelasting (Wet IB).

Vennootschaps-
belasting

- *Vennootschapsbelasting (Vpb)*. Vennootschapsbelasting wordt betaald over de winst van rechtspersonen. Een voorbeeld van een rechtspersoon is een bv. De regelgeving is te vinden in de Wet op de vennootschapsbelasting (Wet Vpb).

Loonbelasting

- *Loonbelasting (LB)*. Loonbelasting wordt berekend over het loon van een werknemer. Meestal is het de werkgever die de loonbelasting al in mindering brengt op het brutoloon en deze aan de Belastingdienst betaalt. Loonbelasting is een voorheffing op de inkomstenbelasting. Dit houdt in dat op de te betalen inkomstenbelasting de betaalde loonbelasting in mindering mag worden gebracht. De inkomstenbelasting over looninkomsten is vrijwel gelijk aan de loonbelasting over de looninkomsten. Heeft een natuurlijk persoon dus alleen looninkomsten, dan zal deze persoon meestal geen inkomstenbelasting meer hoeven te betalen. Voor loonbelasting kunnen we de Wet op de loonbelasting (Wet LB) raadplegen.

Omzetbelasting

- *Omzetbelasting (OB)*. Omzetbelasting of btw wordt in rekening gebracht door ondernemers. Omzetbelasting wordt geheven over de levering van goederen en diensten door ondernemers. Onder levering van een goed wordt onder andere de verkoop van een goed verstaan. Kopen we iets in een winkel (van een ondernemer dus) dan betalen we omzetbelasting aan die ondernemer. De ondernemer betaalt de omzetbelasting aan de Belastingdienst. De Wet op de omzetbelasting (Wet OB) is in dit geval van toepassing.

Dividend-
belasting

- *Dividendbelasting (Div)*. Dividendbelasting betalen we over de winst-uitkering op aandelen, ofwel over dividend. Ook dividendbelasting is, net als de loonbelasting, een voorheffing op de inkomstenbelasting. We raadplegen de Wet op de dividendbelasting.

Erfbelasting

- *Erfbelasting*. Erfbelasting moet worden betaald over een erfenis. Dit staat in de Successiewet (SW).

Schenkbelasting

- *Schenkbelasting*. Schenkbelasting betalen we als we een schenking krijgen. Ook de schenkbelasting is opgenomen in de Successiewet (SW).

Kansspel-
belasting

- *Kansspelbelasting*. Deze belasting betalen we over gewonnen prijzen(geld).

Overdrachts-
belasting

- *Overdrachtsbelasting (OVB)*. Overdrachtsbelasting betalen we bij de verkrijging van onroerend goed. Te denken valt aan de koop van een huis. De Wet op belastingen van rechtsverkeer geeft de regelgeving voor de overdrachtsbelasting.

Motorrijtuigen-belasting	• <i>Motorrijtuigenbelasting.</i> Deze belasting wordt betaald bij het hebben van een auto of motorrijwiel.
Belasting van personenauto's en motorrijwielen	• <i>Belasting van personenauto's en motorrijwielen (Bpm).</i> Bpm betalen we bij registratie van een auto of motorrijwiel.
Accijns	• <i>Accijnzen.</i> Accijns wordt geheven op bijvoorbeeld alcohol en tabaksproducten.
Milieuheffingen	• <i>Milieuheffingen/belastingen op milieugrondslag.</i> Belasting op leidingwater, kolenbelasting en energiebelasting zijn milieuheffingen.
Provinciale belastingen en gemeentelijke belastingen	• <i>Provinciale belastingen en gemeentelijke belastingen.</i> Voorbeelden van rijksbelastingen zijn de loon- en inkomstenbelasting, de omzetbelasting en de vennootschapsbelasting. Maar ook de gemeenten, provincies en het waterschap heffen belastingen. Gemeentelijke belastingen zijn bijvoorbeeld de onroerendezaakbelasting en de hondenbelasting. De provincie kent enkele milieuheffingen. De waterschappen heffen met name verontreinigingsheffingen.
Rijksbelastingen	

Laten we nog eens naar de openingscasus kijken. Omdat de bv meer omzet had, dus meer winst, moest extra vpb worden betaald. Ook moest over de omzet ofwel de hogere verkoopopbrengst OB worden betaald. Omdat de omzet waarschijnlijk bij Sam is terechtgekomen, moest Sam over dit inkomen tevens IB betalen.

VOORBEELD | Diverse belastingen

Peter is directeur van Het Glaasje bv. Tevens heeft hij alle aandelen in deze bv. De activiteit van Het Glaasje bv bestaat uit de verkoop (omzetbelasting) van alcoholische dranken (accijns). De bv maakt een behoorlijke winst (vennootschapsbelasting). Het Glaasje bv koopt daarom een nieuw pand (overdrachtsbelasting). Als directeur ontvangt Peter loon uit de bv (loonbelasting en inkomstenbelasting). Als aandeelhouder ontvangt Peter dividend (dividendbelasting en inkomstenbelasting). Peter heeft reeds een flink saldo op zijn bankrekening staan (inkomstenbelasting). Dit heeft hij overigens met name verkregen door een schenking (schenkbelasting) van zijn ouders, een grote prijs in een loterij (kansspelbelasting) en een erfenis van opa (erfbelasting). Peter besluit zich toch eens te verwennen en koopt een nieuwe auto (Bpm en motorrijtuigenbelasting).

In andere hoofdstukken van *Praktisch Fiscaalrecht* zullen de inkomstenbelasting, loonbelasting, vennootschapsbelasting, omzetbelasting (ook in internationaal verband), erfbelasting en schenkbelasting worden besproken. Dividendbelasting en overdrachtsbelasting worden kort benoemd bij behandelen van de andere belastingsoorten.

In tabel 1.1 kunnen we de grootte van de diverse (te verwachten) belastingopbrengsten over 2025 zien.

Tabel 1.1 Belasting- en premieontvangsten 2025 in Nederland**Raming belasting- en premieontvangsten 2025 op EMU-basis (× € miljoen)**

	Vermoedelijke uitkomsten 2024	Ontwerpbegroting 2025
Indirecte belastingen (kasbasis)	117.303	121.619
Invoerrechten	3.929	4.101
Omzetbelasting	78.778	82.237
Belasting op personenauto's en motorrijwielen	1.402	1.987
Accijnzen	12.281	12.339
Belastingen van rechtsverkeer	7.676	8.036
Motorrijtuigenbelasting	4.983	5.047
Belastingen op een milieugrondslag	6.612	6.379
Overig	1.642	1.492
Directe belastingen (kasbasis) en premies volksverzekeringen	193.164	202.221
Loonheffing en inkomensheffing	136.720	144.160
Dividendbelasting	5.810	6.577
Vennootschapsbelasting	46.109	46.582
Schenk- en erfbelasting	3.402	3.580
Overig	1.499	1.676
Totaal belastingen en premies volksverzekeringen (kasbasis)	310.842	324.194
Premies werknemersverzekeringen	94.724	100.861
waarvan zorgpremies	56.652	59.998
Totaal belasting- en premieontvangsten	405.567	425.055

Bron: <https://www.rijksfinancien.nl/miljoenennota/2025/bijlage/3096453>

1.3 Vindplaatsen

In de vorige paragraaf is al belastingwetgeving genoemd, zoals de Wet inkomstenbelasting, Wet op de omzetbelasting, Wet op de loonbelasting en Wet op de vennootschapsbelasting. Dit is een van de bronnen of vindplaatsen van het belastingrecht. Het belastingrecht bevat echter meer bronnen dan de belastingwetgeving. We zullen alle bronnen van belastingrecht hierna kort bespreken.

Belastingwetgeving

Als we willen weten waarover we belasting moeten betalen en hoeveel, dan kunnen we dat vinden in de *materiële* belastingwetgeving zoals de Wet inkomstenbelasting, Wet op de omzetbelasting, Wet op de loonbelasting, Wet op de vennootschapsbelasting en meer. De vraag die centraal staat is

Formele
belasting-
wetgeving

hoe de te betalen belasting over een bepaald tijdvak (bijvoorbeeld een jaar of een maand) moet worden bepaald.

De wijze waarop de belasting uiteindelijk bij de overheid moet komen, wordt geregeld in het *formele* belastingrecht. Wat wij, als burger, kunnen en moeten doen, maar ook wat de overheid kan en moet doen, wordt in deze formele belastingwetgeving geregeld. De formele wetgeving is met name geregeld in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR).

Op het ministerie worden de wetten gemaakt en voorgesteld. Deze moeten dan door de Tweede en Eerste Kamer worden aangenomen.

Uitvoerings-
regeling

Uitvoerings-
besluit

Uitvoeringsregelingen en uitvoeringsbesluiten

Een uitvoeringsregeling of -beschikking én een uitvoeringsbesluit wordt gemaakt door de minister van Financiën. Een behandeling in de Tweede en Eerste Kamer is bij de uitvoeringsregelingen en uitvoeringsbesluiten niet nodig. Bij het vormen van een uitvoeringsbesluit zijn wél de ministerraad en Raad van State partij. Bij een uitvoeringsregeling is dat niet het geval. Het vaststellen van deze regelingen en besluiten vergt in ieder geval minder tijd door het 'overslaan' van de Tweede en Eerste Kamer. Omdat het belastingrecht snel verandert, zijn aanpassingen middels deze regelingen en besluiten dan ook een veelvuldig gebruikt instrument. Het maakt het opzoeken van de diverse regelingen natuurlijk wel wat minder makkelijk. In de diverse wetten zullen we verwijzingen tegenkomen naar een algemene maatregel van bestuur (AMvB). Hiermee wordt het uitvoeringsbesluit bedoeld. Met een ministeriële regeling wordt een uitvoeringsregeling bedoeld.

Algemene
maatregel van
bestuur

Ministeriële
regeling

Richtlijnen

Richtlijnen
Europese Unie

Richtlijnen zijn afspraken binnen de Europese Unie. Ieder land is verplicht deze afspraken in zijn wetgeving te verwoorden. In hoofdstuk 11 is meer opgenomen over richtlijnen.

Algemene beginselen van behoorlijk bestuur

Algemene
beginselen
van behoorlijk
bestuur

Bij de algemene beginselen van behoorlijk bestuur gaat het in feite om gedragsregels. De overheid moet zich als een behoorlijk bestuurder gedragen. De belangrijkste beginselen zijn het vertrouwensbeginsel en het gelijkheidsbeginsel. Deze beginselen zijn niet in wetgeving opgenomen, maar ongeschreven recht.

Vertrouwens-
beginsel

Het vertrouwensbeginsel gaat uit van het vertrouwen dat de belastingplichtige mag ontlenen aan gedragingen van de overheid. Te denken valt aan een toezegging door een medewerker van de Belastingdienst. Als die medewerker 'ja' zegt, kan de Belastingdienst niet ineens 'nee' doen. Er kan in dat geval niet ineens worden afgeweken.

Het gelijkheidsbeginsel gaat uit van de gelijke behandeling van gelijke gevallen. Als bij 50 ondernemers bij exact dezelfde investering een zogenoemde 'investeringsaftrek' wordt verleend aan 49 ondernemers en aan één ondernemer niet, dan kan deze ene ondernemer zich beroepen op het gelijkheidsbeginsel.

Jurisprudentie

Als we het hebben over jurisprudentie, dan hebben we het over uitspraken van rechters. Rechters oordelen als een belastingplichtige en de Belastingdienst het niet eens zijn met elkaar. Dit kan gaan over de uitleg of toepassing van een wetsartikel, maar ook over bijvoorbeeld de beginselen van behoorlijk bestuur zoals hiervoor vermeld.

Uitspraak

Door een rechter van het gerechtshof is op 30 mei 2008 bijvoorbeeld uitspraak gedaan over het vertrouwensbeginsel. Een deel van de uitspraak van deze zaak, gepubliceerd op 8 juli 2008, is hierna opgenomen.

Uitspraak Hof 's-Hertogenbosch vertrouwensbeginsel

Belanghebbende heeft gesteld dat hij zijn handelwijze met betrekking tot de toerekening van een deel van de WAO-uitkering heeft gebaseerd op een advies dat hij heeft verkregen van de helpdesk van de Belastingdienst. Verder stelt belanghebbende dat met het volgen van de aangifte over het jaar 2001 door de Inspecteur bij hem het in rechte te honoreren vertrouwen is gewekt dat zijn handelwijze als juist is aanvaard door de Inspecteur.

Voor het door de helpdesk – waarmee klaarblijkelijk de Belastingtelefoon wordt bedoeld – telefonisch verstrekte advies, dat is aan te merken als een inlichting, geldt dat een beroep op het vertrouwensbeginsel alleen kan slagen als is voldaan aan drie eisen:

- de eis van de juiste voorinformatie;
- de dispositie- of nadeeleis en
- de eis van niet-kenbare strijd met de wet.

Het Hof verwijst in deze naar HR 26 september 1979, nummer 19 250 (onder meer gepubliceerd in BNB 1979/311), HR 3 januari 1990, nummer 26 325 (onder meer gepubliceerd in BNB 1990/148) en HR 14 juni 2000, nummer 35 725 (onder meer gepubliceerd in BNB 2000/330).

Zoal voldaan zou zijn aan het vereiste van het verstrekken van juiste (voor)informatie, dan stuit het beroep van belanghebbende op het vertrouwensbeginsel af op de dispositie- of nadeeleis.

Bron: ECLI:NL:GHSHE:2008:BD6166

Let op. De invloed van jurisprudentie is behoorlijk groot. In *Praktisch Fiscaalrecht* zullen we in de verschillende hoofdstukken diverse malen jurisprudentie aanhalen.

Resoluties

Resolutie

Vraag-en-
antwoord-
besluiten

Soms moet een extra uitleg aan een wetsartikel worden gegeven, omdat deze niet helemaal duidelijk is. De uitleg geldt ook als aan een bepaalde situatie niet is gedacht. In dat geval leidt een wetsartikel bijvoorbeeld tot gevolgen die eigenlijk in die situatie niet bedoeld waren. Via een besluit (resolutie) geeft de staatssecretaris aan hoe bij een bepaalde situatie het wetsartikel moet worden uitgelegd. De Belastingdienst moet deze resoluties volgen. Hetzelfde geldt voor vraag-en-antwoordbesluiten. Mocht de belastingplichtige het dus niet eens zijn met de uitleg in een resolutie of antwoord in een vraag-en-antwoordbesluit, dan zal dit altijd tot een behandeling bij de rechter leiden. De medewerkers van de Belastingdienst moeten immers het besluit volgen.

Ben je klaar om jouw nieuwe kennis toe te passen en te toetsen? Ga dan naar **studiemeister.noordhoff.nl**. Daar vind je een ruim aanbod aan oefenmateriaal, toepassingsvragen, meerkeuzevragen, casuïstiek, praktijkopdrachten en uitdagingen. Je vindt er ook gevalideerde samenvattingen.

Samenvatting

- De belasting die wij betalen wordt door de overheid besteed aan diverse voorzieningen. Belastingheffing heeft echter, naast de opbrengstfunctie, ook een regulerende of stimulerende functie.
- Bij belastingheffing spelen het draagkrachtbeginsel en het profijt-beginsel een rol.
- In Nederland hebben we vele soorten materiële belastingwetten en formele wetgeving. We kennen vele rijksbelastingen, zoals de inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, loonbelasting en omzetbelasting, maar ook enkele provinciale en gemeentelijke belastingen.
- Naast de belastingwetgeving vinden we het belastingrecht in uitvoeringsregelingen en uitvoeringsbesluiten, in resoluties, in jurisprudentie, in richtlijnen en in algemene beginselen van behoorlijk bestuur.